

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

ԲԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԱԳԻՐԻ
ՅԵՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

ՊԵՏՏՐԱՏ

1937

ՅԵՐԵՎԱՆ

31 JAN 2018

Հաստատված է Հայկական ԽՍՀ Լուստոգրիմատի կողմից

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ

ՅԵՐՐՈՐԴ ԴԱՍԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

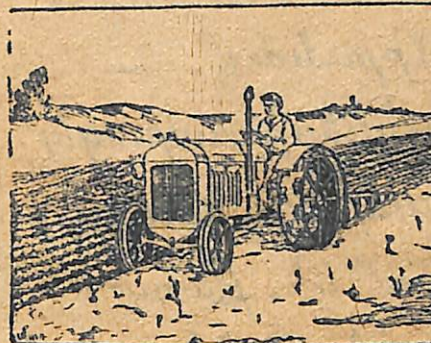

ԳԵՏԱԿԱՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
1937

I. ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԱԽԱԴԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Արտադրեցեք նախադասություններ նկարների կարգով

Արտադրորիսարը և բանւորուիիւ
 Բանւորուիիւ կարում է:
 Արտադրորիսարը վարում է:

Բառերի այն կապակցութիւնը, փոր արտահայտում է ամբողջացած միտք, կոչվում է նախադասութիւն:

Նախադասութեան վերջում դադար է լինում:

Դրելիս այդ զադարի փոխարեն դնում ենք վերջակէս:

Վերնագրի առաջին բառն սկսում ենք մեծատառով:

Նախադասութեան առաջին բառն սկսում ենք մեծատառով:

11-285797

2. Կարդացե՛ք:
Քանի նախադասությունից ե կազմված այս վարժությունը:
Իսկ քանի բառից ե կազմված չուրաքանչյուր նախադասությունը:

Կոպրևարեությունում

Կոպրևարեություններն ամբաստե-
վեն: Յեկամուսը ամբաստե Ե. Մրավ-
փորիսըները վարում են: Քաղվոր-
ները խաղում են: Ինչպիսիքները երե-
շում են: Իռիսիսն արածեցվում Ե.
Կրիսըները կրում են:

Նախադասություն կազմող բառերը կոչ-
վում են նախադասության անդամներ:

3. Ներքեկում ցույց տրված ձեվով նախորդ վարժության
նախադասությունների համար զրեցեք հարցեր և նրանց զի-
մացե՛ք՝ ամենակարճ պատասխաններ:

Հարցեր

Պատասխաններ

- 1) Ո՞վ ե արածեցնում:
- 2) Ովե՞ն ե կրում:
- 3) Ի՞նչն ե ամբաստե:
- 4) Ինչե՞ն են ամբաստե:

- Հովիվը:
- Կրվորները:
- Յեկամուսը:
- Կոյսնետությունները:

Նախադասության այն անդամը, փորը
ցույց ե տալիս մի բան անող կամ յեղող առա-
կան, կոչվում ե յենրակա:

Յենթական պատասխանում ե ո՞վ (ովե՛ն)
կամ ի՞նչ (ինչե՛ն) հարցերին:

4. Ներքեկում ցույց տրված ձեվով նույն վարժության նա-
խադասությունների համար զրեցեք հարցեր և նրանց զիմացե՛ք՝
ամենակարճ պատասխաններ:

Հարցեր

Պատասխաններ

- 1) Հովիվն ի՞նչ ե անում: Արածեցնում Ե:
- 2) Կրվորներն ի՞նչ են անում: Կրում են:
- 3) Յեկամուսն ի՞նչ ե յեղել: Ամբաստե Ե:
- 4) Կոյսնետությունները ի՞նչ
են յեղել: Ամբաստե են:

Նախադասության այն անդամը, փորը
ցույց ե տալիս, թե յենթական ի՞նչ ե անում
կամ ի՞նչ ե յինում, կոչվում ե ստորոգյալ:

Ստորոգյալը պատասխանում ե ի՞նչ ե ան-
ում կամ ի՞նչ ե յինում հարցերին:

5. Արտագրեցեք այս նախադասությունները:
Յենրակալի տակ մի գիծ քաշեցեք, ստորոգյալի տակ յեր-
կու գիծ:

Նոսալորը գործարանում

Ներեկը ծագում Ե: Շշակը շշում Ե
շիտորը կենդանանում Ե: Քանակոր-
ները հասկսվում են: Վնորեները հար-
վածում են: Պայգյախները շարժ-
վում են: Գործարանը աղվիում Ե:
Նիշխարանիք յեռում Ե:

Որի՞նակ:

Արեվը ծագում Ե: Շշակը շշում Ե:

6. Կետերի տեղը դրեք համապատասխան յեկրակներ:
Զմտանա՛ք նախադասույթուեր մեծատառով սկսել:

Կրօնորդ կրօնա՛ն է: Իրաջարակե՛ց
..... պարգե՛նքս քրքրե՛ց: քարքարայա՛մ
..... կարգու՛մ է: Խորդայա՛մ:

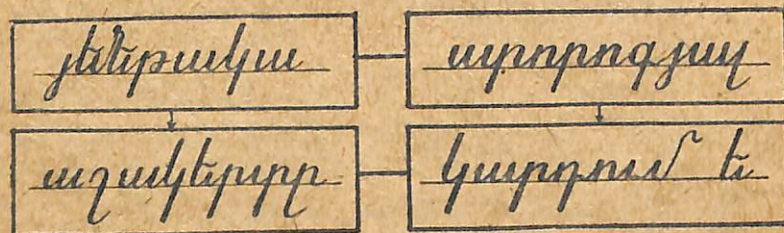
(գետը, փոքորիկ, կայծակը, հովիվը, աշակերտը)
7. Կետերի տեղը դրեք համապատասխան ստորագյալներ:
Զմտանա՛ք նախադասույթան վերջում վերջակե՛ս գնել:

Պերշակը կարու՛մ է: Սրտե՛ս
Պատույժը: Ստույգը
Քանկորը: Զորը

(նալլում է, գոլորեխանում է, ծագում է, աշխատում է, սովորեցնում է)

Միայն յեկրակալով և ստորագյալով կազմե՛լով
ված նախադասությունը կոչվում է համառոտ
նախադասույթուն:

Համառոտ նախադասության գծադիրը

8. Կազմեցե՛ք այնպիսի նախադասություններ, Վորոնց մեջ
ներքեկում արված բառերը գործածվեն վորպես յեկրակներ:
Վորպես ստորագյալներ ոգտագործե՛ք փակագծերում արված հա-
մապատասխան բառերը: Աշխատանքն այնպես կատարեցե՛ք, վոր
ստացվի աշնան նկարագրություն:

Նշում

Յեղանակը խա՛նե քերտե՛կները
անջրտե՛կ Ժառերը թոչունները
(ցրտում է գայիս է փչում է մեր-
կանում են դեղնում են չվում են)

9. Կազմեցե՛ք այնպիսի նախադասություններ, Վորոնց մեջ
ներքեկում արված բառերը գործածվեն վորպես ստորագյալներ,
իսկ վորպես յեկրակներ ոգտագործեցե՛ք փակագծերում արված
բառերը: Նախադասություններն այնպես դասավորեցե՛ք, վոր
ստացվի փոքրիկ նկարագրություն և դրե՛ք համապատասխան
վերնագիր:

Յերկարեցին, տաքացավ, հալվեց, վաբարեցին, վե-
րադարձան, ծաղկեցին:

(որերը, յեղանակը, ձյունը, գետերը, թոչունները,
ծառերը)

10. Փակագծերում արված բառերով լրացրե՛ք հետևյալ
նախադասությունները և արտագրեցե՛ք:

Յեկրակների առկ մեկ գիծ քաշեցե՛ք, իսկ ստորագյալների
առկ՝ յերկու գիծ:

Առաջադասութիւն

Լույսը բացվեց: (Ինչե՞րը) արթնացան իրենց բների մէջ: (Ի՞նչը) վեր բարձրացավ տների ծխնելուղներից: Հեռվում (ի՞նչե՞րը) դեռ թաղված են մշուշի մէջ: Շուտով, շուտով (ի՞նչը) կծագի: (Ովե՞ր) վեր կկենան:

(թռչունները, ծուխ, սարերը, արեւը, մարդիկ):

II. ԸՆԴՈՐՁԱԿ ՆՍԽԱՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

11. Արտագրեցէք և ընդգծեցէք նախադասութեան այն անդամները, վերոնք վաչ յենթակա յեն և վաչ ստորոգյալ, այլ նրանց միտքն են լրացնում:

Տրտկաւորիտ Մարջանյանը վարում ե գալար: Կոլտըն-տետութեան հովիվը հոսն արածեցնում ե հանդուս: Հար-վածային կթվորները կովերը խնամքով են կթում:

Յենթակաւ և ստորոգյալը նախադասութեան գլխավոր անդամներն են:

Յենթակայի և ստորոգյալի միոքը լրաց-նող բառերը կոչվում են լրացումներ:

Լրացումները նախադասութեան յերկրորդա-կան անդամներն են:

12. Արտագրեցէք լրացումներ ունեցող նախադասութեան-ները: Ընդգծեցէ՛ք լրացումները:

Հրդեհն ընդարձակվել եր: Այրվում եր նախշային աշտարակը: Հրդեհաշեջներն աշխատում եին: Թանձր ծուխն արդեն շրջապատել եր առւնը: Կրակը տարած-վում եր արագութեամբ:

Լրացում ունեցող նախադասութեանը կոչ-վում ե ընդարձակ նախադասութիւն:

13. Արտագրեցէք միայն ընդարձակ նախադասութեաննե-րը և ընդգծեցէ՛ք լրացումները:

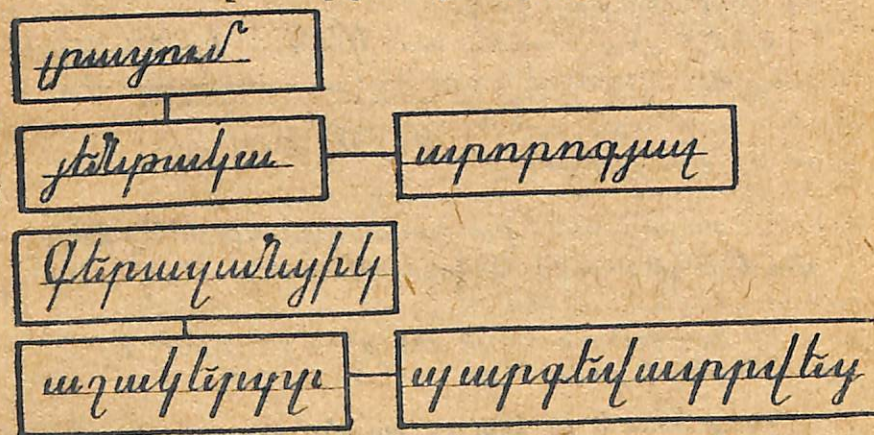
Գետը հոսո մ ե: Ջորում առուն քչքչում ե: Ծիարը ծառին ծրվում ե: Արեւը փայլում ե: Կապուտակ լեր-կինքը կամաց-կամաց ծածկվում ե ամպերով:

14. Արտագրեցե՛ք նախադասութիւնները և ընդգծեցե՛ք լրացումները:

Ներառաւա՛ս չի՛ն պատկերա՛ծ եւ չափա՛կութիւնը նախադասութիւնը փոխելու է: Ինչո՛ւ
բանա՛մբէ աղօ՛ղեմն ապա՛րաւեց: Պէտքի՛ն
տեսնա՛նք թափա՛լելու: Մտա՛ր չի՛ն
հոգի՛ն յետեւ:

Նախադասութեան այն անդամը, փոքր լրացումն է յետադան, կոչւում է յետադանի լրացում:

Յենթա՛կայի լրացումն ունեցող ընդարձակ նախադասութեան զծագիւրը

15. Գծագրով արտահայտեցե՛ք յենթակայի լրացումն ունեցող այս ընդարձակ նախադասութիւնը:

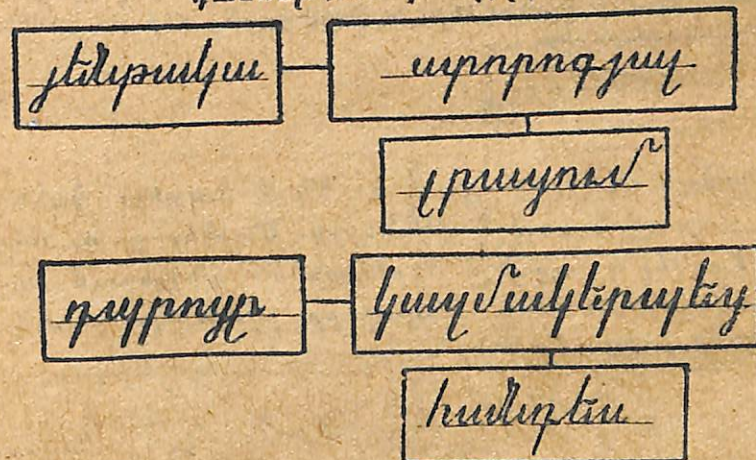
Մեր Ներսէսը գնաց:

16. Արտագրեցե՛ք ներքեւում արված նախադասութիւնները և ընդգծեցե՛ք լրացումները:

Զուկը լողում է գրում: Ներքեւը
ապա՛րաւում է ողում: Չորքն ապա՛
րում է հողում: Զուկը պատկա՛
նում է հողը: Ներսէսը խոստում
կա՛մ ծախում է ապա՛րաւները:

Նախադասութեան այն անդամը, փոքր լրացումն է ստորոգյալը, կոչւում է ստորոգյալի լրացում:

Ստորոգյալի լրացումն ունեցող ընդարձակ նախադասութեան զծագիւրը

17. Գծագրով արտահայտեցե՛ք ստորոգյալի լրացումն ունեցող այս ընդարձակ նախադասութիւնը:

Ներսէսը գնաց դպրոց:

18. Արտագրեցե՞ք՝ հարցերի փոխարեն գնելով ներքեւում տրված լրացումները:

Բան խորները փոշեցին (ի՞նչը), հետո վորմնադիրները բարձրացրին (ի՞նչե՞րը), ատաղձադրծները ծածկեցին (ի՞նչը):

(նիսքը, պատերը, կտուրը)

19. Փակագծերի մեջ տրված լրացումները գրե՛ք այն ձեւով, վոր նախադասութիւնն ստացվի:

Մեր գրացին (դույլ) ջուր է քաշում (նոր): Պարտիզականը (թաւիհնակ) գլուխը ծածկել է, վոր պաշտպանվի (արեւի):

(դույլով, նորից, թաւիհնակով, արեւից)

20. Արտագրեցե՞ք այս ընդարձակ նախադասութիւնն առանց լրացումների:

Հովտում գլուխը առուն անուշ խոխովում է,

իսկ ձիւթ նախադասութիւնն ստացվեց:

21. Համառոտ նախադասութիւնները դարձրե՛ք ընդարձակ նախադասութիւններ՝ ավելացնելով նրանց մեջ լրացումներ և ապա՝ արտագրեցե՛ք:

Անտառում

Պայծառ արեւը փայլում է: Չկան ամպեր: Կանաչ խոտը փայլում է ցողի կաթիլներից: Ծաղկել է մանուշակը: Բացվել է շուշանը: Յերեխաներն անառում մօրի լեն վորոնում: Փիր փայտփորը թիկթիկացնում է: Տերեւները խշխշում են:

III. ԳՈՅԱԿԱՆ

Արտագրեցե՞ք՝ կետերի տեղը յենքականեր դնելով:

Հացթուխը հաց է թխում: (ի՞նչը) սեկնեո:

... (ո՞վ) քար է տաշում: (ի՞նչը) ջարդվաց:

.... (ո՞վ) գիրք է կազմում: (ի՞նչը) թառամեց:

23. Արտագրեցե՛ք նախ ուսումնական պիտույքների անունները և ապա գլուխատեսական մեքենաների ու գործիքների անունները:

Տրակտոր, դասագիրք, տետրակ, շարքացան, գրչոկով, մանգաղ, գերանգի, գրչածայր, գրիչ, մատիտ, կոմբայն, թանաքաման, փոցխ, քանոն, վրձին, ջրաներկ:

24. Արտագրեցե՛ք և կետերի տեղը գրե՛ք այն բառը, վորն արտահայտում է, թե թված առարկաներն ի՞նչ են.

Հրացանը, ատրճառակը և թուրը:

Սեղանը, նստարանը, պահարանը և մահճակալը:

Վերարկուն, բաճկունը, շրջագգեստը և շալվարը:

Շոգեքարը, կոմբայնը, տրակտորը և շարքացանը:

(մեքենաներ, նագուսներ, գեմեր, կանույթ)

25. Արտագրեցե՛ք նախ՝ այն բառերը, վորոնք ցույց են տալիս բնօրյան յենվույթներ (կայծակ, փոթորիկ) և ապա՝ այն բառերը, վորոնք ցույց են տալիս նատարակական յենվույթներ (նեղախոխություն, ժողով):

անշրեւ, ընտրություն, միտք, կայծակ, եղանակություն, զարում, վորտ, կոխ, աշում, ժողով, փախ, փախություն, շէտ, ցույց, մրցում:

Մարդիկ, կենդանիները, իրերը, բնության
յերեմիայի թերթը և զեպքերը ընդհանուր անու-
նով կոչվում են առաքիլա:

Առարկա ցույց տվող բառերը կոչվում են
գոյական:

26. Արտագրեցե՛ք՝ ընդգծելով գոյականները:

Դպրոցում

Դպրոցի զանգը հնչեց, Բակում խաղերն ընդհատվե-
ցին: Աշակերտները դասարան գնացին: Ուսուցիչը ներս
մտավ: Դասն սկսվեց:

27. Դրեցե՛ք շարադրութուն «Դպրոցի գրադարանում» վեր-
ևսգրով, վորի մեջ գործածեցե՛ք հետևյալ գոյականները:

Դպրոց, գրադարան, աշակերտներ, վարիչ, գիրք,
ընթերցանութուն, պատմվածք:

28. Արտագրեցի՛ս կետերի տեղը գրե՛ք հոկտեմբերիկ գոյա-
կանը և փոփոխեցե՛ք հարցերի համաձայն:

.... (ո՞վ) գերազանցիկ աշակերտ ե՛ս (ո՞ւմ)
կրճին կա աստղիկ: (ո՞ւմ) գրքեր տվեցին: (ո՞ւմ)
սիրում են բոլորը: (ու՞մի՞ց) գոհ ե՛ս: (ու՞մո՞վ)
պարծենում են: (ո՞ւմ մե՞ջ) առաջացել ե սեր զեպի
գիրքը:

Անձ ցույց տվող գոյականների համար
տրվում են ո՞վ, ո՞ւմ, ումի՞ց, ումո՞վ, ո՞ւմ մե՞ջ
հարցերը:

Թորգոմ, ուսուցիչ, աշակերտուհի, պիոներ,
քարտուղար անձ ցույց տվող գոյականներ են:

Մնացած գոյականների համար տրվում են
ի՞նչ, ի՞նչի՞, ի՞նչի՞ց, ի՞նչո՞վ, ի՞նչո՞ւմ հարցերը:

29. Արտագրեցե՛ք հոգվածից գոյականները զննելով նրանց
մոտ համապատասխան հարցերը:

Առաջ և հիմա

Առաջ, յերբ նայում ելիր սավառնակից, դաշտերը
նմանվում ելին կարկատած վերմակի:

Հիմա լախ տարածվել են կանաչ գորգերը: Կոլեկտի-
վացումը ջնջեց արտերի սահմանները ու դաշտերի կտոր-
ները ձուլվեցին, միացան, կոլտնտեսության ընդարձակ
դաշտեր դարձան:

Ուր առաջ գետակն եր խոխոջում, այնտեղ ելեկտրա-
կայանն ե գորդում:

Ուր ճահիճներն ելին, այսոր բամբակն ե ծաղկում:

Ու ամեն տեղ բանվորներ, մեքենաներ... Ամեն տեղ
յեռում ե աշխատանքը:

IV. ՀԱՏՈՒԿ ՅԵՎ ՀԱՍՍՐԱԿ ՕՆՈՒՆ

30. Արտագրեցեք և ընդգծեցեք անուն, հայրանուն յիմ ազգանունները:

Ուսու հայրնի գրողներ
Նիկեֆանոսը Սերգեյեւիչ Մուշ-
կիմը և լեւ Նիկայայեւիչ Մուս-
յոսը հայրնի ուսու գրողներ եմ:

31. Արտագրեցեք և ընդգծեցեք այն գոյականները, վորոնք մեծատառով են գրված:

Ենդրկովկասի երկտրակայանները

Տես՝ վառվում են Զագեսի
 Բուր աչքերը լուսարձակ,
 Կասպիական լույսերի
 Փայլն և ընկնում ջրերին,
 Զորագեսի վարսերից
 Լույս և ծորում ձորերին,
 Քանաքեռից, Ռիոնից
 Յեղնում և զուլգ արեգակ:

32. Արտագրեցեք և ընդգծեցեք այն գոյականները, վորոնք մեծատառով են գրվում:

Վարպետ Հայիր, ուսուցիչ Հակոբյանը, Սպանդարյան փողոց, Յերեվան քաղաք, Մարտունի գյուղ, Զան-

գու գետ, Արագած լեռ, Ստեփանավանի շրջան, Իսպանիա յերկիր, Կապից ծով, Սեփանա լիճ, Ծիրան լեզ, Զալանկ շուն

Բոլոր վարպետներին Հայի կարելի չե ասել:

Բոլոր գյուղերին Մարտունի կարելի չե ասել:

Բոլոր գյուղերին գյուղ կարելի չե ասել:

Բոլոր փողոցներին փողոց կարելի չե ասել:

Այն անունը, վոր տալիս ենք միևնույն տեսակին պատկանող առարկաներից ամեն մեկին, կոչվում է հասարակ անուն (որինակ՝ վարպետ, քաղաք, գյուղ, լիճ, գիրք):

Այն անունը, վոր տալիս ենք միևնույն տեսակին պատկանող առարկաներից մեկին աղյուսին մյուսներից տարբերելու համար, կոչվում է հասուկ անուն (որինակ՝ Հայի, Յերեվան, Մարտունի, Կապից):

Հատուկ անունները գրվում են մեծատառով:

33. Հետևյալ հատարակ անունների մոտ դրեք նրանց հարմար հասուկ անուններ:

պիտներ	ժուլ	լեռ
աշակերտ	լիճ	շրջան
բժիշկ	գետ	փողոց

34. Հետևյալ հատուկ անունների մոտ դրեք նրանց հարմար հասարակ անուններ:

Քանաքեռ	Արագած	Նիսան
Նիկեֆանոս	Կապից	Հակոբյան

35. Կետերի տեղը զբնեք քղած տառով սխալագ մարդկանց
տնուհները:

U	u	U
P	p	p
Q	q	q
η	η	η
h	h	h
2	2	2
L	L	L
P	P	P
J	J	J
h	h	h
L	L	L
h	h	h

Insuperaddite. De fide. Propter additum.
Utrumque. Effusio sanguinis. Utrumque.
fide. Littere sanctae. Utrumque. Rely-
ptis. Utrumque. Utrumque.

Հարցաթերթիկ

Ազգանուն. — *Հեաւցան*
Անուն. — *Զարսեֆ*
Հայրանուն. — *Արթուր*
Քանի տարեկան ես. — *Մաս քաղցեմ*
Վեր դպրոցում ես սովորում. — *Գործաւանդում դպրոցում*
Վեր դասարանում ես. — *Հերթագր դասարանում*
Ծնողներիդ զբաղմունքը. — *Ստաւարչարան*
Հասցեդ. — *Մարտիկան փողոց N: 28*

Խորհրդային Միության մեծ գործարաններում

Գորկի քաղաքի Ավտոմոբիլի գործարանը վեց ռուսկուլում մի նոր ավտոմոբիլ է պատրաստում:

Ստալինգրադի Տրակտորի գործարանն ամեն մի վեց ըսպելում մի նոր արակտոր ե արտադրում:

Մոսկվայի հեծանվի գործարանում մի ըսպելում մի նոր հեծանվ էն պատրաստում:

30. Արտագրեցեք և հասուկ անուններ ընդգծեցեք:

Հայաստանի հարստությունները

Տուֆ սաացվում ե Արթիկում, իսկ պեմզա՝ Անիում և Մանուկշուղում:

Բամբակի ցանքսերը տարածված են Հոկտեմբերյան, Վաղարշապատի, Համարվի, և Վեդիի շրջաններում:

Ցեմենտ ստացվում ե Դավալում, իսկ պղինձ՝ Ալավերդում և Ղափանում:

40. Արտագրեցեք և հասուկ անուններն ընդգծեցեք:

Մեր մայրաքաղաքները

Խորհրդային Միության և Խորհրդային Ռուսաստանի մայրաքաղաքն ե Մոսկվան:

Խորհրդային	Ուկրաինայի	մայրաքաղաքն ե	Կիեվը:
»	»	Բելոռուսիայի	»
»	»	Ադրբեջանի	»
»	»	Վրաստանի	»
»	»	Հայաստանի	»
»	»	Թուրքմենստանի	»
»	»	Ուզբեկստանի	»
»	»	Տաջիկստանի	»
»	»	Ղազախստանի	»
»	»	Կիրգիզիայի	»

41. Գրեցեք մարդկանց, բաղաձայնի, գյուղերի, կայսրանների, երջանների, յեղքների, գեթերի, լեռների, ծովերի, լճերի յերկուական անուններ:

42. Արտագրեցեք և հասուկ անունների տակ՝ յերկու գիծ:

Թուչնապահ Աղավնին շատ աղուվնի ունի:

Մեր ընկերուհիներից Շուշանն ու Համիկը սիրում են հաամիկ և Շուշան:

Հոկտեմբերիկ Աստղիկը կրծքից աստղիկ ե կախել:

43. Արտագրեցեք և չափերաների մեջ առեք գրվածքների, լրագրերի, հանդեսների, գործարանների, կոյսնեստոլյունների անունները և սկսեցե՛ք մեծատառով, վորովհետև դրանք նույնպես հատուկ անուններ են:

արջավորս պատմվածք, բնագիտություն դասագիրք, պիոներ կանչ թերթ, հոկտեմբերիկ հանդես, ինտերնացիոնալ կոլտնտեսություն, կինո անասոված:

Չակերտների մեջ առնվում են հիմնարկների այն պայմանական անունները, վորոնք առանց չակերտների այլ իմաստ ունեն. որինակ՝ «Արագած» արտել:

44. Գրեցեք ձեզ ծանօթ գործարանների և կոյսնեստոլյունների անունները և առեք չակերտների մեջ:

45. Արտագրեցեք միայն հասուկ անուններ:

Պ ու շ կ ի ն

Ռուսական մեծ բանաստեղծ Ալեքսանդր Սերգեևիչ Պուշկինը ծնվել ե Մոսկվայում՝ 1799 թվին: Նա շատ

հետաքրքիր պատմվածքներ ու հեքյաթներ ե գրել նաև մանուկների համար: Մեր մանուկներին ծանոթ են նրա գրվածքներից «Վոսկի ձկնիկը», «Սալթան թագավորի հեքյաթը», «Տերտերն ու իր Բալդի ծառան» և այլն:

Պուշկինը յեղել է Ռուսաստանի շատ վայրերում: Նա անցել է նաև Վրաստանով, Հայաստանով: Յեղել է Թբիլիսիում, Երզնթում: Պուշկինը յերկար տարիներ ապրել է Պետերբուրգում (այժմ՝ Լենինգրադ):

Պուշկինը մեռել է 1837 թվին և թաղվել է Միխայելովսկոյե գյուղում: Խորհրդային Միության ժողովուրդն այս տարի կատարեց նրա մահվան հարյուրամյակը:

V. ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ

46. Յույց տվեք գոյականները և նրանց բիվը առաջին և յերկրորդ հատվածներում:

1

2վոդ թոչունը կերակրվում է մոծակով, թրթուռով, սարդով, փորճով:

Աշնանը դեպի տաք լեռներ են չվում սարյակը, ծիծեռնակը, կուռնկը, արծիվը:

2

2վոդ թոչունները կերակրվում են մոծակներով, թրթուռներով, սարդերով, փորճերով:

Աշնանը դեպի տաք լեռներ են չվում սարյակները, ծիծեռնակները, կուռնկները, արծիվները:

Գոյականներն ունեն յերկու թիվ՝ յեզակի և հոգնակի:

Յեզակին ցույց է տալիս մի առարկա:

Հոգնակին ցույց է տալիս նույն տեսակին պատկանող մեկից ավելի առարկաներ:

Հոգնակի կազմելիս միավանկ գոյականներին ավելացնում ենք եր, իսկ բազմավանկներին՝ ն եր:

47. Արտադրեցեք շղագրով տված գոյականները հոգնակի դարձնելով:

Գարնամայածի հասնար

Մամեմի քրամբորդ գուրամե ջարխայած...

Գարնամե ցամաքոր մեկ եմ պանտալ:

48. Կազմեցե՛ք հետևյալ զոյականների նոգնակին և հոգնա-
կիի վերջավորություններն ընդգծեցե՛ք:

տառ — տառեր	բոլշեվիկ — բոլշեվիկներ
բառ —	պիտներ —
գերբ — գերբեր	հոկտեմբերիկ —
գիծ —	աշակերտ —
թուղթ — թղթեր	դպրոց —
գունդ —	դրիչ —

կոմյերիտական	—	կոմյերիտականներ
կոլտնտեսական	—	
գործարան	—	
հարվածալին	—	
նախադասություն	—	
գոյական	—	

Միավանկ բառերի ի, ու ձայնավորները
հոգնակիում կարող են փոխվել ւ-ի, վոր չի
գրվում. որինակ՝ լիճ—լճեր, ջուր—ջրեր:

49. Արտագրեցե՛ք նախ՝ յեզակի քվով գոյականները և ա-
պա՝ նոգնակի քվով գոյականները:

Մայրամբարայր գնացիք
Գյուղից փառա՛մ ե քերում.
Քաղաքից գյուղ ե փանում
Մեծակ-փոքակ մայրամբներ,
24 Կորեն, յուղ, անասուններ:

50. Արտագրեցե՛ք շղագրով ստված գոյականները՝ նոգնակի
դարձնելով:

Տրակտորի գործարան

Տրակտորի գործարանը սրակսո-սրակսոի լետվից
ուղարկում ե կոլտնտեսություններին: Կոլտնտեսություն-
ների հոգերը վարում են սրակսոով: Ցանում են շառ-
փացանով: Հնձում են հնձող մեքենայով:

51. Արտագրեցե՛ք շղագրով ստված գոյականները՝ յեզակի
դարձնելով:

Ճանաչում եք ինձ

Յես բերում եմ պալժառ արեվ ու տաք ուր: Յես
ծածկում եմ դառերը գալաք խոտերով ու զարդարում
անտառները կանաչ տերեւներով: Յես բերում եմ ծաղիկ-
ներ ու քիթուներ, կանչում եմ քոչուկներին հեռու
յեղկներից և աշխարհը լցնում յերգերով:

VI. ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ՎՈՐՈՇՈՂ ՀՈԴԸ

52. Արաագրեցեք և ընդգծեցեք շղագրով ապված բառերը:

Փոքրիկ Կիմը Հոկտեմբերի հանդեսին

Հանդեսն է հասում հանդարտ,
Բռնած փողոցները լայն,
Նրա մեջ Կիմն է հպարտ՝
Շարքերում ժպտում անձալն:
Ձգում է քայլն ափելի,
Ուռցնում կուրծքը հպարտ,
Վոր աեսնեն վզի կարմիր
Փողկապը սիրուն ալ-վարդ:

Ը կամ և մասնիկը զրվելով գոյականի վեր-
ջում՝ տալիս է նրան վորոշ ու ծանոթ առար-
կայի նշանակութուն և կոչվում է վորոշող հոդ:

53. Արաագրեցեք Գրիգոր անվան տեղ Գեղամ գործածելով, խեղ
Կիմա անվան տեղ՝ Ասողիկ:

1. Գրիգորը գրեց:

2. Գրիգորն ասաց:

3. Կիմն խորհրդասանի մարտնչացավ:

1. Ն վորոշող հոդ զրվում է այն դեպքում,
յերբ բաղաձայնով վերջացող բառերից հետո
հաջորդ տառն սկսվում է ձայնավորով:

2. Ը վորոշող հոդ զրվում է այն դեպքում,
յերբ բաղաձայնով վերջացող բառից հետո հա-
ջորդ բառն սկսվում է բաղաձայնով:

3. Ձայնավորով վերջացող բառերի վերջում
միայն և վորոշող հոդ է զրվում:

VII. ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀՈԼՈՎՆԵՐԸ

54. Արտագրեցեք շղագրով տպած գոյականները:

Մի աւակերս շատ լավ նվագում է: Մի աւակերսի նկարը շատ հաշոյ էր: Մի աւակերսի խաղալիք նվիրեցին: Ուսուցիչն սպասում է մի աւակերսի: Մի աւակերսից նամակ ստացա: Մի աւակերսով նա շատ է սլարծենում: Աւակերսի մեջ ողաչու դառնալու ձգտում կա:

Ո՞վ է շատ լավ նվագում — մի աւակերս:

Ո՞ւմ նկարն է շատ հաշոյ — մի աւակերսի:

Ո՞ւմ նվիրեցին խաղալիք — մի աւակերսի:

Ո՞ւմ է սպասում ուսուցիչը — մի աւակերսի:

Ումի՞ց նամակ ստացա — մի աւակերսից:

Ո՞ւմ մեջ ողաչու դառնալու ձգտում կա — մի աւակերսի մեջ:

55. Արտագրեցեք եղագրով տպած գոյականները:

Խորհրդային Միութեան մեջ աւելասանք շատ կա: Աւելասանքի հերոսներ շատ կան մեր սքանչելի լեռերում: Բանվորները գնացին խորհրդային Միության աւելասանքի: Մեր աշակերտները հասարակական աւելասանք են կատարում: Իմ հասարակական աւելասանքից բոլորը գոհ են: Մենք պարծենում ենք մեր ստախանովականների աւելասանքով:

Պիոներները զարոցական աւելասանքում գերազանցիկներ են:

Նախագասութեան մեջ գոյականների վերջավորութիւնները փոփոխվում են:

Ո՞վ, ի՞նչ, ո՞ւմ, ինչի՞, ո՞ւմ, ինչի՞, ո՞ւմ, ի՞նչ, ումի՞ց, ինչի՞ց, ումո՞վ, ինչո՞վ, ո՞ւմ մեջ, ինչո՞ւմ հարցերի համաձայն:

Այստեղ տրված հարցերին համապատասխան գոյականների ձևերը կոչվում են հոլովներ:

Համաձայն հոլովների գոյական անունների կրած փոփոխութիւնը կոչվում է հոլովում:

Հայերենում կա չորս հոլով՝

1. Ուղղական —	ո՞վ, ի՞նչ	հարցերով.
2. Սեռական —	ո՞ւմ, ինչի՞	»
3. Տրական —	ո՞ւմ, ինչի՞	»
4. Հայցական —	ո՞ւմ, ի՞նչ	»
5. Բացառական —	ումի՞ց, ինչի՞ց	»
6. Գործիական —	ումո՞վ, ինչո՞վ	»
7. Ներգոյական —	ո՞ւմ մեջ, ինչո՞ւմ	»

Ո՞վ, ո՞ւմ, ո՞ւմ, ո՞ւմ, ումի՞ց, ումո՞վ և ո՞ւմ մեջ հարցերը տրվում են անձ ցույց տվող գոյականների համար, իսկ ի՞նչ, ինչի՞, ի՞նչ, ինչի՞ց, ինչո՞վ, ինչո՞ւմ հարցերը մյուս գոյականների համար:

56. Համեմատեցեք աւակերս և աւելասանք գոյականների փոփոխութիւններն իրենց վերջավորութիւնների համեմատ:

Հոլովներ

1. Ուղղական	ո՞վ աշակերտ	ի՞նչ աշխատանք
2. Սեռական	ո՞ւմ աշակերտի	ի՞նչի՞ աշխատանքի

3. Տրական ո՞ւմ աշակերտի ինչի՞ աշխատանքի
4. Հայցական ո՞ւմ աշակերտի ի՞նչ աշխատանք
5. Բացառական ումի՞ց աշակերտից ինչի՞ց աշխատանքից
6. Գործիական ումո՞վ աշակերտով ի՜չո՞վ աշխատանքով
7. Ներգոյական ո՞ւմ մեջ աշակերտի մեջ ինչ ո՞ւմ աշխատանքում

57. Այս հոգվածից արտազրեցե՞ք շղագրով տպված գոյականները:

Գերազանցիկ աշակերտը

Գերազանցիկ աշակերտը խնամքով է դրում: Գերազանցիկ աշակերտի տետրակը մաքուր է: Դրա համար գերազանցիկ աշակերտին գրքեր նվիրեցին: Բոլորը սիրում են գերազանցիկ աշակերտին: Գերազանցիկ աշակերտից որինակ են վերցնում: Գերազանցիկ աշակերտով պարծենում են: Այս գերազանցիկ աշակերտի մեջ ուսուցիչն արտակարգ ընդունակություններ է տեսնում:

58. Արտազրեցե՞ք շղագրով տպված գոյականները:

Աշխատանքը

Առաջ աշխատանքը համարվում էր ծանր բեռ: Աշխատանքի գերը փոխվել է մեզ մոտ: Մեր բոլոր աշխատավորները գնում են աշխատանքի. մենք սիրում ենք մեր աշխատանքը: Աշխատանքից մենք փոխ միայն չենք փախչում, այլև պարծենում ենք աշխատանքով: Աշխատանքում մենք տեսնում ենք պատվի, փառքի, հերոսության և արիության գործ:

59. Համեմատեցե՞ք աշակերտը և աշխատանքը գոյականների փոփոխություններն իրենց վերջավորությունների համեմատ:

Հոլովներ

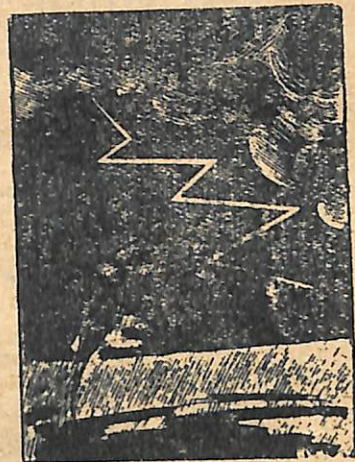
1. Ուղղական	ո՞վ	աշակերտը	ի՞նչը	աշխատանքը
2. Սեռական	ո՞ւմ	աշակերտի	ինչի՞	աշխատանքի
3. Տրական	ո՞ւմ	աշակերտին	ինչի՞ն	աշխատանքին
4. Հայցական	ո՞ւմ	աշակերտին	ի՞նչը	աշխատանքը
5. Բացառական	ումի՞ց	աշակերտից	ինչի՞ց	աշխատանքից
6. Գործիական	ումո՞վ	աշակերտով	ինչո՞վ	աշխատանքով
7. Ներգոյական	ո՞ւմ	մեջ աշակերտի մեջ	ինչ ո՞ւմ	աշխատանքում

60. Արտազրեցե՞ք և ընդգծեցե՞ք ուղղական հոլովով գործածված գոյականները:

Ուղղական հոլով

Մշտորը

փայլում է

Մշտորը

Կայծարար

փայլում է:

փայլաբանական է:

Սիրանուշը սովորում է: Զմեռը լեկավ: Սեզանի վրա
գիրք կա: Ուսուցիչը դաս է տալիս: Մադիկները բաց-
վում են: Մի աշակերտ լավ նվագում է:

Նախադասության մեջ ուղղական հոլովով
տրվում է յենթական, իսկ մյուս հոլովներով՝
տրվում են լրացումներ:

61. Կազմեցե՛ք մի քանի նախադասություններ, վորտեղ
ուղղական հոլովով գոյական լինի:

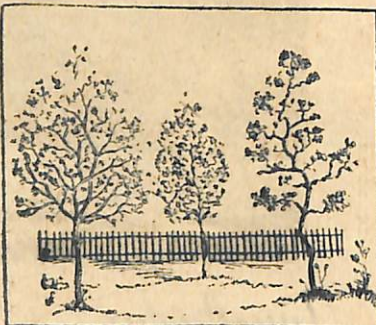
62. Արտագրեցե՛ք և ընդգծեցե՛ք սեռական հոլովով դործած-
ված գոյականները:

Սեռական հոլով

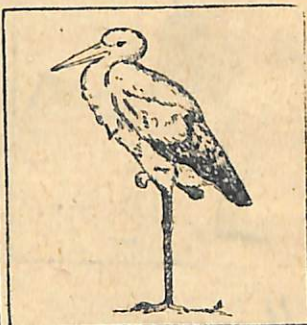
կոլխույի

բերին

առաք է

Պարտեզի
ծառերը ծաղկել են

Արագիլի
վռաները լերկար են

Վահանի գիրքը նոր է: Գրքի նկարները գեղեցիկ
են: Պիտների փողկապը կարմիր է: Դպրոցի բակն ըն-
դարձակ է: Տիգրանի բոլոր զնահատականները գերա-
զանց են:

63. Կազմեցե՛ք նախադասություններ, վորոնց մեջ լրա-
ցումներից մեկը լինի սեռական հոլովով:

64. Արտագրեցե՛ք և ընդգծեցե՛ք սռական հոլովով դործած-
ված գոյականները:

Տրական հոլով

դպրույր

սպառնալարեր

գերազանցել ներքև

Կրման խոտ է տալիս
այծին:

Աշտի վոտըը դիպավ
խաբի:

Աշակերտը նախակ գրեց մայրիկին: Գործարանի վարչութիւնը նվերներ տվեց հարվածալիններին: Կոյանտեսականները հանգիպեցին բանվորներին: Աշակերտները բաժանորդագրվեցին մի քանի թերթերի: Բանվորները ճաշի գնացին:

65. Արտագրեցեք և փակագծերում տրված գոյականները գործածեցեք ճշգրտան հոլովով:

Գրադարանատեղ տը զիրք տվեց (աշակերտներ):
Վնացքը մոտեցավ (կայարան): Տղաները գնացին (ջուր): (Ձալվեն) պաշտօնակ նվիրեցին: Մենք պատահեցինք (կոլսնեստականներ):

66. Արտագրեցեք և ընդգծեցեք հայցական հոլովով գոյածածված գոյականները:

Հայցական հոլով

պիտերները	սիրում են
աշխատանքը	

Վարպետը սիրում և դուր:

Բանվորուհին ընդ և արդուկում:

Յես տեսա Արամին: Յես տեսա «Գիրք» կինոնկարը: Աղափնին փնտռում և Հակին և իր կորցրած զիբբը:

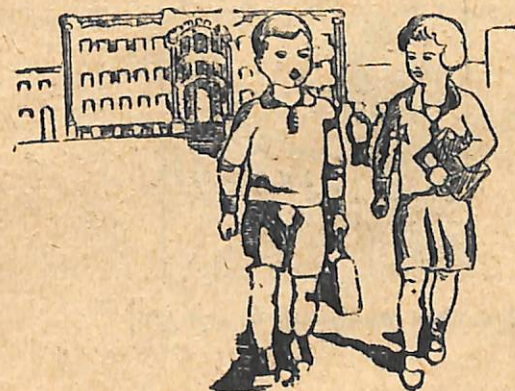
Հայցական հոլովը վերջավորությամբ նման և ուղղական հոլովին, յերբ իր և ցույց տալիս. նման և ճշգրտան հոլովին, յերբ անձ և ցույց տալիս:

67. Կազմեցեք մի քանի նախադասութիւն, վորտեղ գոյականը գործածված լինի հայցական հոլովով:

68 Ցույց տվեք բացառական հոլովով գործածված գոյականներ հետևյալ նախադասութիւնների մեջ:

Բացառական հոլով

Միտերները	վերադառնում են
սիրում են	

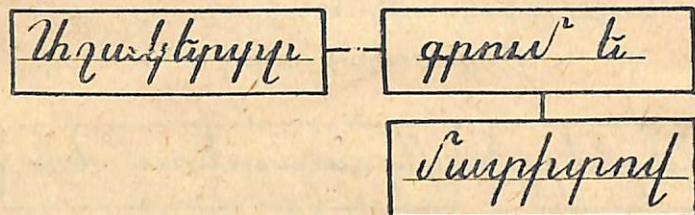

Արամը դուրս լեկավ Յերեվանից: Նա հեռացավ քաղաքից: Յես նամակ ստացա Արփիկից: Սեդանը շինված է փափից: Կտավը գործում են կանեփից: Մարտից հետո դալիս է շալրիլը: Մեր պարտիզում բացի վարդից կան և ուրիշ հոտավետ ծաղիկներ:

69. Ինքներդ ասացեք մի քանի գոյականներ բացառական հոլովով և ապա՝ նախադասություններ կազմեցեք այդ բառերով:

70. Արտ. զրեցեք և ընդգծեցեք գործիական հոլովով գործածված գոյականները:

Գործիական հոլով

Հյուսնը սղոցում է սղոցով

Կենդանիները զանազան կերպ են ուտելիք վերցնում, վոմանք՝ ատամներով, վոմանք՝ լեզվով, վոմանք՝ քթով:

Աչքով տեսնում ենք, ականջով՝ լսում, քթով՝ հոտառում, լեզվով՝ ճաշակում ու ձեռքով՝ շոշափում:

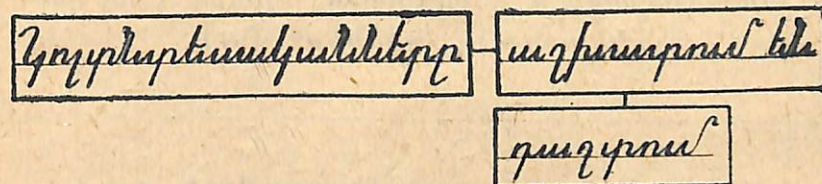
71. Լրացրեք գործիական հոլովով գոյականները:

Վեր գործիքով խնչ են անում

Խոտը դիզում են: Մարգերը փորում են: Ցորենը հնձում են: Ատամները մաքրում են: (խոզանակով, հնձող մեխենայով, բահով, յեղաճով)

72. Արտազրեցեք և ընդգծեցեք ներգոյական հոլովով գործածված գոյականները:

Ներգոյական հոլով

Աշակերտներն ընթերցաւանում կարդում են:

Ընկ. Բերիայի անվան դպրոցում կա պիտներական ակումբ: Զարիկը սովորում է յերրորդ դասարանում: Նա հաճախ լինում է ընթերցարանում: Որական սի ժամում վերջացնում է զասեր պատրաստելը: Գրքերը մաքուր պահում է պալուսակում: Զարիկի մեջ մեծ սեր կա զեպի ընթերցանութունը:

Անձ ցույց տվող գոյականների ներգոյականը արտահայտվում է սեռական հոլովով և մեջ բառով (աշակերտի մեջ, պիտների մեջ):

73. Կազմեցե՛ք մի քանի նախադասութիւն, վորտեղ գոյականը գործածված լինի ներգոյական հոլովով:

74. Հոլովեցե՛ք 80ւԾ, կաւչուկը, պիտներ և հոգեմբերիկը:

Հոլով				Ի ր			
Ա ն ձ							
Հարցեր	Առանց հոդի	Վորտեղ հոդով	Հարցեր	Առանց հոդի	Վորտեղ հոդով		
Ուղ. Պեր. Տր. Հայց. Բաց. Գործ. Ներգ.	ձկնի ձկն ձկն ձկն ձկն ձկն ձկն	աշակերտ աշակերտի աշակերտի աշակերտի աշակերտից աշակերտով աշակերտի մեջ	աշակերտ աշակերտի աշակերտի աշակերտի աշակերտից աշակերտով աշակերտի մեջ	ինչ (ը) ինչի (ն) ինչ (ը) ինչի (ն) ինչից ինչով ինչում	գետ գետի գետի գետի գետից գետով գետում	գետ գետի գետի գետի գետից գետով գետում	գետ գետի գետի գետի գետից գետով գետում

75. Արտագրելիս կետերի տեղը սեղան գոյականը զբեք համապատասխան հոլովով:

Դասարանում (ի՞նչ) կա: (ինչի՞) լերեսը ծածկված է բարակ ստվարաթղթով: Ուսուցիչը մոտենում է (ինչի՞ն): Դասարանում իր (ինչի՞) տեղը տեսնում է նոր (ի՞նչ): Նա իր հին (ինչի՞) զժգոհ է: Նա իր նոր (ինչո՞վ) հիանում է: Նոր (ինչո՞ւմ) դարակներ կան:

76. Կարդացեք և փակագծերում դրած գոյականները նախադասության մտքի համապատասխան հոլովեցե՛ք:

Մենք սովորում ենք լերորդ (դասարան): Մեր (դասարան) գոհ են բոլոր դասատուները: Մյուս դասարաններն որինակ են վերցնում մեր (դասարան): Մենք պարծենում ենք մեր (դասարան):

77. Տրված նախադասություններից արտագրեցե՛ք պահանջ գոյականը, դասավորելով այն հոլովների հերթականությամբ:

Պահարանը նոր է: Պահարանում շատ զրքեր կան: Պահարանի դռներն ապակուց են: Հալըս գնեց մեկ պահարան: Դաշնամուրը դրված է պահարանի մոտ: Կիմիկը պահարանից մի զիրք վերցրեց: Մենք ա՛յս մեծ պահարանով մեկ զրքեր ունենք:

78. Արտագրեցե՛ք միայն սեռական, բացառաձև, գործիական և ներգոյացական հոլովներով գործածված գոյականները և յուրաքանչյուր գոյականի վերելը նշանակեցե՛ք իր հոլովի սզգրանությունը:

Գալիս ենք ձեզ մոտ, մեր թանկագին քույրեր «Յեկեք մեզ մոտ, հեռավոր Արեվելք» Վալենտինա Խետազուրովայի հիանալի կոչը, վոր նա ուղղեց Խորհրդային Միության բոլոր աղջիկներին, բուն վոգեվորություն առաջացրեց մեր լերեք ընկերուհիների մեջ:

Հեռավոր Խորհրդային Հայաստանից դնովի ձեզ ենք գալիս, վոր աշխատենք ու պայքարենք: Մենք անսահման սիրով սիրում ենք մեր սոցիալիստական չքնաղ հայրենիքը: Մենք ուզում ենք հեռավոր Արեվելքի սահմանամերձ վայրերում լծվել մեր լերկրի զաշտպանություն թյան գործին: Մենք կդառնանք բժշկական քույրեր հակառդային պաշտպանություն մարտիկներ, վորոշիլովյան հրաձիգներ:

Յերեվանի մանկավարժական ինստիտուտի ուսանողուհիներ:

VIII. ՆՈՒՅՆԱՆԻՇ ՅԵՎ ՀԱԿԱՆԻՇ ԲՍՈՒԵՐ

79. Լրացրեք հակառակ նշանակութիւն ունեցող գոյականները և արտագրեցեք:

Հակառակ նշանակութիւն ունեցող գոյականներ

հարց — պատասխան մաքրութիւն —
 գիշեր — մութ —
 կանք — պատերազմ —
 (ցեղ, կեղծութիւն, մահ, յեղ, խաղաղութիւն)

Բոլորովին իրար հակառակ նշանակութիւն ունեցող բառերը կոչվում են հակառակ բառեր:

80. Գտեք հակառակ գոյականները և արտագրեցեք:

Հակառակ գոյականներ

քնք — ոգուտ
 թշնամութիւն — անողջութիւն —
 սկիզբ — ծերութիւն —
 ծուլութիւն —

81. Լրացրեք և գրեցեք:

Նույն նշանակութիւն ունեցող գոյականներ

այտ — թուշ ծիտ —
 շրթունք — վիզ —
 (ննդուկ, պարանոց, պոռ)

Միանգամայն նույն նշանակութիւն ունեցող տարբեր բառերը կոչվում են նույնանիշ բառեր:

82. Գտեք համապատասխան նույնանիշ գոյականները և արտագրեցեք:

Նույնանիշ գոյականներ

Պատուհան — աքլոր —

Լեռ — դպրոց —

83. Արտագրեցեք հակառակ բառեր:

Առաջ և հիմա

Առաջ բանվորներն ապրում էին խոնավ, մութ և ցուրտ բնակարաններում: Հիմա մեզ մոտ խորհրդային յերկրում բանվորներն ապրում են արեւոտ, լուսավոր և սաւ բնակարաններում:

84. Արտագրեցեք՝ իրար դիմաց դնելով հակառակ բառերը:

Պահարանը բարձր է, սեղանը՝ ցածր: Մատիտը կարմիր է, քանոնը՝ յերկար: Գիրքը հաս է, տետրակը՝ բարակ: Յերեմիայի Գանաքեռը մոտիկ է, իսկ Դիլիջանը՝ հեռու: Ամռանը սաւ է լինում, ձմռանը՝ ցուրտ: Տոկատը արագ և լավ է վարում, արորը՝ դանդաղ և վատ:

IX. 3 ՏԱՄԻ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

85. Արտագրեցեք Կիմա, Կարո և Նունե գոյականների հոլովումները և ընդգծեցեք այլ, ոյի և եյի կապակցությունները:

Ուղ.	Կիմա	Կարո	Նունե
Սեռ.	Կիմայի	Կարոյի	Նունեյի
Տր.	Կիմային	Կարոյին	Նունեյին
Հայց.	Կիմային	Կարոյին	Նունեյին
Բաց.	Կիմայից	Կարոյից	Նունեյից
Գործ.	Կիմայով	Կարոյով	Նունեյով
Ներգ.	Կիմայի մեջ	Կարոյի մեջ	Նունեյի մեջ

Յերբ յերկու ձայնավորներից առաջինը ի յե, յ չի գրվում:

86. Կազմեցեք նախադասություններ հետևյալ բառերով:

մայիս, ինքնայեռ, էսյարան, պայուսակ, հայոց, ըողելի, ըողելական, գործունեյութուն, կինոյի, նոյեմբեր, գոյական, կոյուղի, ոսգիոյով

87. Կիմա, կարո. Նունե գոյականների պես հոլովեցեք:

Աննա, Ախտա, Գուլպա, ճայ

Մարո, ռադիո, խոյ

Կարինե, բազե, ըողե, թեյ

88. Արտագրեցեք վանկերի բաժանած և ընդգծեցեք յ տառեր:

Մաժո-յիմ, Կամո-յիմ, մարո-յոյ
կիմո-յոյ, Կարինեյի, մա-յիս
կա-յարամ, նա-յոյ, է-յակ, հա-յեյի
ներգոյակամ, գո-յարջում, է-յարջում

3 տառը միշտ միանում է հաջորդ ձայնավորին և նրա հետ կազմում է վանկ:

89. Արտագրեցեք՝ բառերը վանկերի բաժանելով և ընդգծեցեք յով կազմված վանկերը:

Գայանեն Աննայի, Մարոյի, Յեզիկի, և Կարինեյի համար պայուսակներ գնեց: Նոյեմբերն ունի լեռնաժողովուրդի մայիսը՝ լեռնաժողովուրդի որ: Արուսյակ Հարությունյանն ուղղում է հայոց լեզվի տետրերը: Յերբ յերկու ձայնավորներից առաջինը ի յե, յ չի գրվում կա կոյուղի: Արամայիսը և Միքայելը լեռնային լեռներում են:

90. Արտագրեցեք և խ, իո, իու, իե յերկաշնավորներն ընդգծեցեք:

Գարրիկը՝ պիոներ

Բենիամինն ու Մարիամը պիոներներ են: Նրանք Գարրիկին ընդունել տվին պիոներական կոլեկտիվի մեջ: Գարրիկը «Խնամերնայիանալ» լեզվի և սովորել: Միությունը ուժ է:

Իա, իո, իու, իե յերկձայնավորների միջով
) չի գրվում:

91. Արտագրեցեք այբբենական կարգով:

*Վարդան, Զատիկ, Ռա
նիկ, Բուսիկ, Քենիկ, Շերեշիկ*

92. Արտագրեցեք իա, իո, իու, իե յերկձայնավորներով բառեր:

Փոքրիկ Դանիելը

Դանիելը պապի ձեռնափայտը ձի լե շինել, ձիավոր դարձել, վազվզում է ու կանչում:

— Ճանապարհ տվեք, լես պիտներ եմ, լես ժողով եմ գնում... Ի՞նչ ես ճանապարհս կտրել, — բղավում է նա քրո՞վրա, — չեմ տեսնում, լես շտապում եմ, զնալու լեմ:

— Ա, ներողություն, ընկեր պիտներ, մի բարկանա, լես ճիշտն ասած, չելի տ'սեղ քո ձիուն, — ծիծաղում է քուլըն ու լես փախչում:

Ծիծաղում է Դանիելը, ձիուն խփում, առաջ վազում:

93. Կազմեցեք նախադասություններ հետևյալ բառերով և ընդգծեցեք իա, իո իու, իե, իի յերկձայնավորները:

Երսկուրսիւ, միասին, հիացան, ռազիւ, Դանիել, միութուն, պիտներ, ինտերնացիոնալ, Թբիլիսի:

94. Արտագրեցեք այս աղյուսակը:

Ասացեք բառեր իա, իո, իու, իե, իի յերկձայնավորներով:

Իա, իո իու իե, իի

95. Արտագրեցեք և կետերի տեղը դրեք բաց թողած տառերը:

Պ...ոներներ Հրա...րը և Կսր...ունը «Ինտերնաց...նալ են լերգում:

Սար...ակը տարեկան կոտորում է մեկ միլի...նից ավելի միջատ:

Հարվածա...ին Բեն...ամինը պարզեցվաւորվեց ռազի...բարձրախոսով:

Միլից...ոներներ Գաբրի...լը և Դան...ելը մ...ասին երսկուրսի... գնացին Խորհրդա...ին Մի...թյան մա...րա-քաղաքը:

Թբիլիսի...ց գոյականը բացառական հոլով է, իսկ Թբիլիսի...մ գոյականը ներգոյական հոլով է:

Մար...ամին և Յերեմի...ին ուղարկեցին սանատոր...ա:

Միքա...ելն ու Իսրա...ելը գնացին լերկաթուղու կա...արան:

Հա...աստանում հո...ակապ գործարաններ կան:

Փրանս...ան և Անգլի...ն զանվում են Յեվրոպա...ում: Իսկ Ճապոն...ան՝ Աս...այում:

Մ. Ը ԶԱՅՆԱՎՈՐԻ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

93. Արտագրեցեք և ընդգծեցեք ը ձայնաւորով սկսվող գո-
սկոնները:

Ընկույզը

Ընկույզին ընդարձակ տարածել եր իր ճուղերը:
Ընկերս պառկել եր նրա տակը:

— Զարմանալի բան ե, — ասում եր նա, — այս ան-
յին ծառը տես, իր պտուղը տես: Սրա պտուղը ձմերու-
ից ել մեծ պետք ե լինելու:

Հենց այդ ժամանակ մի ընկույզ պոկվեց, ընկավ
բլթին՝ արնացրեց:

— Վա՛յ, — վեր թռավ Ընկերս, — ինչ լավ եր՝ ձմե-
ռակ չեք, թե չե գլուխս կշարդվեր:

97. Արտագրեցեք և ընդգծեցեք շղագրով տպվածը:

Վերջում ստանձին արտագրեցեք ընդգծված գոյականները՝
լանկերի բաժանելով. որինակ՝ ըս — կը — սել, ըշ — տալ:

Սպարտակի կոլեկտիվը

Ժամի չորսին սկսվելու լեր պիտներական չոկաաի
չարքային պարագմունքը: Պիտներները վերադարձել ե-
լին զբոսանքից և անհամբեր սպասում ելին չոկաաաւար
Սպարտակին: Նա շատ լեկավ, պիտներներն զգաաա
կանգնեցին շարքի:

Ը ձայնավորը բառասկզբում սովորաբար
գրվում ե:

Զբ, զգ, սբ, սկ սպ, սս, սփ, շս յերկբաղաձայններով
սկսվող բառերի սկզբում ը լավում ե, բայց չի
գրվում. որինակ՝

զբ	սկ	սբ
զբաղմունք	սկիւր	սբեւան
զբոսանք	սկսել	սբւել
զգ	սպ	շբ
զգայ	սպասել	շբայ
զգայարան	սպիրան	շբեւան
սբ	սփ	սփ
սբաւել	սփանշանայ	սփութանք

98. Արտագրեցեք նախորդ աշխատանքի ձեւով:

Զբոսանքին

Յերկու ընկեր լերեկոյան զբաղմունքը վերջացրին
շատ ընթրեցին ու գնացին զբոսնելու: Լապտերի մո-
տով անցնելիս Գարեգինն ասավ.

— Սեփան, սպասիւր, տես ի՞նչ լերկար սսվերներ
ունենք:

— Ճիշտ վոր, Գարեգին, յեթե մենք այսչափ լինե-
լինք՝ մեր տներն ի՞նչ չափի պետք ե լինելին:

99. Արտադրեցեք և յուրաքանչյուր բառի վերեվը գրեցեք հըն-
չյունների թիվը:

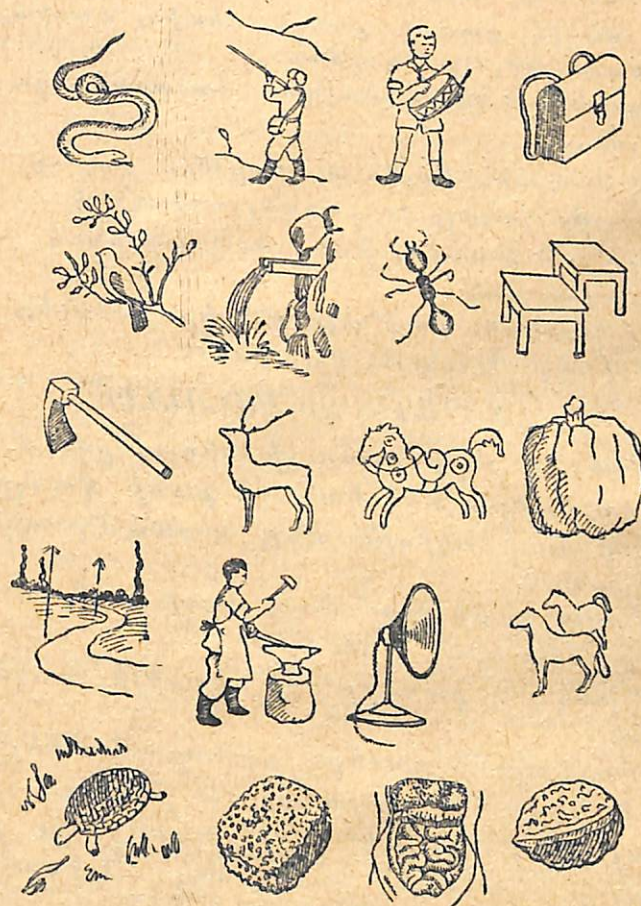
ակփայր, ակամուսկ, արապական,
արորականք, շրապ, շրեհարան,
պրասակ, պրադունակ, պգույշ,
պգեսար, ապունգ, ապխրակ, արախ-
վեյ, ափանչ եյի

100. Արտադրեցեք և կետերի տեղը գրեք բաց քողած տա-
ռերը:

..պանդարը ..տեփանափանից նամակ ..տացափ: Կո-
վի ..տամոքսը մեծ է: Արշակն ..տուգում է իր լուծած
խնդիրները: Մեր դասերն ..կսվում են ժամի ութին:
..կգբում մենք չեղինք կարողանում արագ և գեղեցիկ
գրել: Գրատախտակը մաքրում են ..պունգով: Բամբակն
..պիտակ է: Աշակերտները դասարանում ..պասում են
ուսուցչին: Հովիֆն ..պանեց գալլին: Հովհաննեսը նոր
..գետտ ունի: Մենք ունենք հինգ ..գալարան: Յերեխա-
ները դնացին ..բոսնելու: Դասարանում մենք ..բաղ-
վում ենք ընթերցանությամբ: Աշակերտներն ..տապում
են դպրոց: Ցորենը պահում են ..տեմարանում:

* Եպանդար, Ատեփանափան, ստամոքս, ստուգում,
սկսվում, սպունգ, սպիտակ, սպանել, սպասել, գգետտ,
գգալարան, գբոսնել, գբաղվել, բտապում, բտեմարան:

101. Հերթով գրեցեք այստեղ նկարված առարկաների անուն-
ները:

(..նկուղ, ..տամոքս, ..պունգ, կր..ա, ձի..ր, ուղ..ո,
բար..րախոս, դար..ին, ճանապար..դ..ում, ձի..կ, լեղ..ե-
րու, ուրա.., սեղան..եր, մր..լուն, ա..բյուր, թ..շուն,
պա..ուսակ, պի..ներ, վորսոր.., ո..)

Մ. ՏՈՂԱԴԱՐՁԻ ՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

102. Բառերը գծիկներով փակվեցին բաժանեցին:

1. ծաղիկ, բաժակ, քանոն, ռետին, մատիտ, դասարան, նախադիժ, համագումար

Որինակ՝ ծաղիկ, ծաղիկ. դասարան, դասարան, դասարան:

2. Թատրոն, կարկուտ, կարմիր, բազմոց, ազոպ, փոխար, մահճակալ, շարքացան, սավառնակ

Որինակ՝ Թատրոն, Թատրոն. սավառնակ, սավառնակ, սավառնակ:

3. փոսկան, զարթնել, ընկնել, կանգնել, Ասողիկ Որինակ՝ փոսկան, փոսկան:

ՏՈՂԱԴԱՐՁԻ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Գրելիս՝ յերբ բառը չի տեղավորվում նույն տողում, նրա մեկ կամ մի քանի վանկը հաջորդ տողի սկիզբն ենք տանում՝ տողադարձ եմ անում:

Տողադարձի ժամանակ տողի վերջում գնում ենք տողադարձի նշան (-):

Միավանկ բառերը չի կարելի տողադարձ անել:

Բազմավանկ բառերը տողադարձ անելիս.

1. Յերբ մեկ բաղաձայն է ընկնում յերկու ձայնավորների մեջտեղը, ապա՝ այդ բաղաձայնը անում ենք հաջորդ տող: Որինակ՝ սարեր, սարեր, Հա-րու-թյուն:

2. Յերբ յերկու բաղաձայն է ընկնում ձայնավորների մեջտեղը, ապա՝ մեկը մնում է, մյուսը անում ենք հաջորդ տող: Որինակ՝ կարմիր, կարմիր:

3. Յերբ յերեք բաղաձայն է կողք-կողքի, ապա՝ յերկուսը մնում է, մեկը անում ենք հաջորդ տող: Որինակ՝ զարթ-նել, Վարդ-գետ, յերկ-րին:

103. Արագրեցեք և ուղղորդեցեք զարձրեք թե ինչպես է վանկերի բաժանած:

Ժողովրդական, Ժողովրդական, կրթ-թույլուն, արտադր-վող, արտա-դրվող, արտադր-բանք, արտա-դրանք, սր-նալին, սր-նամեք, սրն-տեսութուն, քու-շուն, դրա-րոց, խորհրդ-դալին, խոր-հրդալին պարզ-վասր-բում, պարզեվա-սրբում, քրո-վրալ, փր-փրե, սրվ-սրվալ, պր-պրդալ:

Բառամիջում լավող, բայց չգրվող և ձայնավորը գրվում է միայն տողադարձի ժամանակ՝ նույն տողի վեջին վանկում և հաջորդ տողի առաջին վանկում:

104. Արագրեցեք և ուղղորդեցեք զարձրեք, թե ինչպես է վանկերի բաժանած:

երթանյան շքա-նշան, շքանր-շան, նրա-տաշնան նստա-եցան, նստաշք-նան, համալր-սարան, համալ-սարան, օր-տապես, մշտա-ժպիս, մշտա-ժը-պիտ, կոլ-սկեստութուն, կոլտըն-տեսութուն:

Բարդ բառերի յերկրորդ բաղադրիչ բառի լավող, բայց չգրվող և հնչյունը տողադարձի ժամանակ չի գրվում այն գեպքում, յերբ այդ բառն ամբողջութամբ տարվում է հաջորդ տող: Որինակ՝ շքա-նշան, մշտա-ժպիս:

Մեր դասարանը

Մեր դասարանը մի մեծ, լուսավոր և մաքուր սենյակ է. ունի չորս պատուհան և մեկ դուռ:

Աշակերտների նըստարանները դասավորված են յերկու շարք՝ աջ և ձախ պատերի յերկայնութիամբ: Մենք նըստում ենք գույգ-գույգ: Յուրաքանչյուրիս առջեւ, գըրասեղանի վըրա գըրված են գիրք, տետր, գըրիչ, թանաքաման և մատիտ:

Մեր դիմացին է գըրտնըվում ուսուցչական ամբիոնը, կողքին մի գըրատախտակ, վորի վըրա գըրում ենք կալ-ճով ու հետո սըրբում ջըն-ջոցով:

Պատերին կախած են գանազան կենդանիների և բույսերի նըկարներ և յերկու քարտեզ:

106. Արտագրեցեք վանկերի բաժանելով:

Խորհրդային Միության գերբը

Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունների Միության պետական գերբը բաղկացած է մանգաղից ու մուրճից՝ յերկրագնդի վրա, վորը պատկըրված է արեգակի ճառագայթների մեջ ու շրջանակված հասկերով և կրում է միութենական հանրապետությունների լեզուներով գրված «Պրոլետարներ բոլոր յերկրներին, միացե՛ք» մակագրությունը: Գերբի վերելում կա հնգաթեզ աստղ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

I. Համառոտ նախադասություն	•	•	3
II. Ընդարձակ նախադասություն	•	•	9
III. Գոյական	•	•	13
IV. Հատուկ և հասարակ անուն	•	•	16
V. Գոյականների թիվը	•	•	23
VI. Գոյականների վորոշող հոգը	•	•	26
VII. Գոյականների հորիմները	•	•	28
VIII. Նույնանիշ և հականիշ բառեր	•	•	42
IX. Յ տառի ուղղագրությունը	•	•	44
X. Ը ձայնավորի ուղղագրությունը	•	•	48
XI. Տողադարձի վարժություններ	•	•	52

Գառ խմբակիր՝ Սիմակ
Տեղա խմբակիր՝ Ի. Վարդանյան
Սրբազբիշներ՝ 2. Դոյուլանյան, 2. Մանուկյան

Հրատարակ. 4148
Գլավ. լիպոյր Գ—4164
Գառվեր 968
Տիրամ 50.000

Հանձնված և արտադրության 25 հունիսի 1937 թ.
Ստորագրված և ապագրության 1 օգոստոսի 1937 թ.
Թղթի չափեր 62×94. տպ. մամուլ. 31/2. մեկ մամուլում 25536 ներշ.
հեղինակարին 21/4 մամ.

Պետրոսյանի տպարան, Յերևան, Լենինի վազոց, 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0977611

19 СЕН. 1937

435

ԳԻՆԸ 35 Լ.

ԿԱԶՄ 30 Լ.

11
28517

Армянский язык
Грамматика, правописание
Учебник для III класса
Гиз Арм. ССР, Ереван, 1937